

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Közzététel: 10 l. — kr.
Félévre: 2 " — " —
Negyedévre: 3 " — " —
Egy órára: 1 " — " —
Egyes szám ára 4 kr.

Feladók szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IFJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

1. soros 5 kr. Nagybírói díjazású a fűzős r
Hirdetések árú szerint jutányos aron vetőnek fel. Bélyeg-díjma
den külön bejegyzést 30 kr.

Helfi Ignác.

Debreczen, okt. 12.

Sirt ásnak, fejfát faragásának, meghalt Helfi Ignác, a Kossuth Lajos palatinusa . . .

Márczius hónapja volt, márczius 15-ik napja, mikor a szabadság virága virágzik, akkor született az 1830-ik évben Helfi Ignác. Szamosujváron született. Szegény zsidók voltak a szülei s teljesen önjerejéből küzdötte fel magát az or zág elsői közé s bizalmasává Kossuth Lajosnak, ki ek bús szívét sokszor is vigasztalta, sokszor is megbiztatta a turini virágos remete kertben, honnét vágyai, sohajai a száműzöttnek, mint hófehér fecskék úgy szállottak a magyar puszták felé . . .

Ezeknek a vágyaknak, ezeknek a sohajoknak, a fehérhajú bús száműzött profétái megnyilatkozásainak volt tolmácsolója messze Magyarhóban Helfi Ignác, ki szívéen melengette hazáig azokat az üzeneteket, azokat az intelmeket, tanácsokat, miket a turini remete a borostyán erdők földjéről édes szeretettel üzengetett magyarjainak a tölgyek s árva leányhaj földjére . . .

Helfi tagadhatatlanul nagy politikai szereplésénél mindenestre nagyobb, meghatóbb s irigyletebb ez a bizalmas ben-

fentes baráti helyzet, melyre nagy Kossuth Lajos annyi és annyi sok ezer hazafi közül megválasztotta s rejtett belső küzdelmeinek is titkos tudóijává becsülte Helfit.

És Helfi méltó is volt a nagy kormányzó bizalmára. Örömeben s bánatban ura s mestere mellett koporsója zártáig hiven kitartott. S midőn a büszke Kossuth öreg napjaiban reménytelenül, anyagi zavaroktól félve tekintett elborult jövőjébe, Helfi Ignác a hü elaggott apród volt az, ki mesterét a kincseket érő Kossuth-iratok kiadására biztatta, ki azokat rendezte s ki azoknak sikerült értékesítésével ismét derős nyugalmat, bizalmat telepített a virágos turini lakba . . .

Helfi, mint politikus a Kossuth elveinek tántoríthatatlan követője volt s midőn az ellenzéki testvér pártok között kitért az ádáz visszavonás, a testvérharc s mindenki csak a harci dobvertre, Helfi ekkor is a béke olajágával járt folyton a haragvó s viaskodó Sámsonok között s ha a békét, testvéri egyetértést nem sikerült is szíveikbe beplántálni, de legalább maga részéről mindent elkövetett a surlódások enyhe elsimítására s hiúságból, szereplési viselkedésből elvakultan soha sem mérgecsitette az áldatlan testvérharcz érzékeny fekélyeit . . . Higgadt, tárgyilagos volt mindig s széles látkörével ura nehéz helyzeteknek is, mikor böles szavainak

súlyát még a turini remete szavaival is erősbitette a pártvitákban.

Helfi Ignác az 1878-ik évben Debreczen városnak is volt képviselője s e nagy ember koporsójára, ha már maga Debreczen város nem is, de hisszük, hogy — a «D. H.»-ban — az «egy függetlentől» méltatlanul megrágalmazott debreczeni függetlenségi Kossuth-párt fog koszorút, hervadhatatlan babér koszorút küldeni a fekete koporsóra, melyben a függetlenségi eszmék oly tántoríthatatlan harczcsa, a Kossuth Lajos palatinusa fekszik . . .

Ifj. Móricz Pál.

Helfy Ignác halála.

— A «Debreczen» tudósítójától. —

Budapest, okt. 12.

A Hétfőn elhunyt H e l f y Ignác halála országserzte mély részvételt keltett, s a társadalom minden rétegében fájdalommal megindulást ébresztett.

A képviselőházra, az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt Múzeum körúti klub helyiségére kitértek a gyászlobogót, s az elhunyt házában, a lesújtott gyászoló családnál egymást érik a részvétlátogatók. Ott járt E n y e d y Lukács min. tanácsos az elhalt régi meghitt barátja, később T h a l y Kalmán, H e n t a l l e r Lajos s a függetlenségi és 48-as párt számos tagja. A gyászseretől a pártkör külön jelentést is adott ki.

A temetésre vonatkozólag a végleges intézkedések akként tétettek meg, hogy a temetés holnap szerdán lesz.

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

Kossuth palatinusa*)

— A Debreczen tárczája. —

Az emigráció bajnokai egyre fogynak és már nem igen van életben senki, aki 1848-1867-ig a külföldön élő magyarok közül nagy és fontos szerepet játszott. Az utolsó, Pulszky Ferencz, pár héttel ezelőtt halt meg. És elköltözött teljesen a Kossuth gárdája is, amelyhez tartozott Pulszky is nagy időn át, majd nem a kiegyezésig. Kossuth benső emberei közül nem él már egy sem, Helfi volt az utolsó, Kossuth palatinusa, a mint nálunk hívták H e l y őszeköltetése Kossuthal meg Magyarországon, a forradalom alatt kezdődött és tartott Kossuth haláláig. A gyermekhóvéd a kormányzó melé mint s c r i b a d o c t u s került, a mikor a kormány Debreczenben székelt és ez a lépés elhatározó volt egész életére. Kossuth bűvös individualitása keves embert fascimált tökéletesebben H e l f i n é l . Annyira intímus a nagy hontalannal, vagy meg intímusabb csak I h á s z ezredes volt. Pulszky Ferencz, a míg az emigráció Angliában tartózkodott, Irányi Dániel mindvégig a Kossuth család barátai közé tartoztak, de I h á s z és

Helfy ném is harátok voltak, hanem a család nem vérszerint való, más nevet viselő tagjai.

Ez a kapocs adott irányt, célét és tartalmat a Helfy életének. Nem Kossuthal hagyta el Magyarországot, nem volt az emigránsokkal a török szultán vendége Kis-Azsiában, nem élt Angliában, amikor a nevesebb emigránsok a kontinensen sehol sem voltak bizottságban: nem járt Amerikában Kossuthal, mint Pulszky Helfy ezalatt bujdosott Magyarországon, majd börtönt szenvedett és bevégezte iskoáit. Az emigrálásra nem kényszerítette senki és semmi. Önként vándorolt ki Olaszországba, amikor küszöbén állott Ausztria és a szard király, Viktor Emánuel a között a háboru, amikor a magyar szív reményeinek megvalósulását az olasz fegyverek szerencséhez kötötte. Századunk ötvenes éveinek a végén, amikor az abszolutizmus marka még nem szibadt el fajunk torkának szorongatásában, amikor a magyarok nagy többsége még a külföldről várta, hogy meghasad a hajnal a magyar föld felett: ifjuságunk tömegestől szökött ki Itáliába a szard király zászlai alá, Garibaldi vörös inges önkéntesei közé, hogy Olaszország lerázzván az osztrák jármot, föl szabaduljon Magyarországot is a zsarnokság alól. Helfy is ekkor bujdosott ki hazájából. Nem állott katonának, nem harczolt az olasz és a magyar függetlenségért. Lapot alapított és tollalval küzdött. Az A l l i a n z a , ez volt a Helfy Milanóban megjelenő lapjának czime,

annak az ideának csinálta a propagandát, hogy az olasz és a magyar szabadság és a függetlenség kapcsolatos ügy, egyik a másik nélkül sem meg nem valósítható, sem el nem képzelhető.

A magyar emigráció szinte két évtizeden át hol többé, hol kevésbé, de faktor volt az európai politikában. Hogy itthon a p a s s i v a r e s i s t e n c i a a v i s i n e r t i a e , a mit eltiport, megzúzta fajunk a zsarnokság nyomásával szembe állított, oly szívós, olyan kitartó volt, abban része van az emigrációnak, a Kossuth páratlanul álló agitatorius agitálásának. Kossuth egészen tétlenül csak addig nézte a dolgok folyását, a míg Kutahijában volt török ótalom alatt. A mint azt elhagyta, előszóval és irásban megindította Magyarország jogainak védelmét. Angliában és Amerikában egyaránt nagy lelkesedést támasztott a magyar faj és a magyar ügy mellett, sok barátot szerzett hazánknek és nemzetünknek. Ez a heroikus erőmegfeszítés, a langelmének ez a pazarlása közvetlenül ugyan nem használt Magyarországnak semmit, a zsarnok marok szosítására nem tágitott; de a nemzetet — épp a megpróbáltatás legsnyarubb napjaiban — állandóan az illuziók, a hamar valóságba szökkenő édes reménysegek bölesőjében ringatta. Ez a reménykedés, ez a jóhiszemű áltatás nagy áldas volt akkor. Sőt a zsarnokságnak sem volt egészen közömbös az emigráció mozgo-

*) A Budapesti Hirlapból.

A főváros az elhunyt érdemeinek elismerése jeléül diszszirhelyet engedélyez a kerepesi temetőben, elhunyt jelesaink sorában. A temetést a család rendezte.

Még hétfőn délután fölláttak a Kisfaludy-utcai halottas házban a ravatal, melyre az elhunyt egyszerű fekete díszmagyarban helyezték el.

A család a halálesetről a következő szomorú jelentést adta ki:

Öz. Helfy Ignác született Erösch Sarolta a maga és sógora, Helfy József továbbá menyé öz. Róger Jenőné, született Wein Gizella, unokája Róger Viktoria és Jenőke, ugyszintén a számos rokonok nevében mely fájdalommal tudatja, hogy forrón szeretett felejtethetlen férje, illetve bátyja, apósa és nagyatyjuk,

dr. Helfy Ignác

A szegvári kerület országgyűlési képviselője ez évi okt. 11-én reggel fel 5 órakor, életének 67-dik, boldog házasságának 30-ik évében hosszas szenvedés után az Urban elhunyt A drága halott hült teteme e hó 13-án d. u. fel 4 órakor fog a gyászházban VIII. ker. Kisfaludy utca 19 sz. a. a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a Kerepesi ut melletti temetőben örök nyugalomra tetetni.

Az engesztelő szent misealdozat az elhunyt lelki üdvéért csüörtökön, f. hó 14-én d. e. 10 órakor fog a tisztelendő ferenczrendi atyák belvárosi templomában a Mindenhatónak bemutatattani.

Budapest, 1897. okt. 11. Áldás, béke poraira.

A képviselőház részvéte.

Hétfőn reggel kint lobogott a képviselőház épületén a gyászi hirdető fekete lobogó. A d. e. 10 órakor tartott ülés elején pedig Szilágyi Dezso következőleg emlékezett meg az elhunytól:

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Azon mely részvételnél fogva is, melylyel egyik képviselőtársunk szenvedését a Ház minden tagja kísérté, bizonyára megilletődéssel fog értesülni Helfy Ignác képviselőtársunk elhunytáról. (Halljunk! Halljunk!)

Halálával megint azoknak ugys gyér sora ritkult meg, a kik alkotmányunk újból hatalyba lepte idejétől fogva a Háznak tagjai voltak és a kiknek neve és működése össze van forrva a magyar képviselőházban fölmerült

lódása, nem kivált a Kossuth roppant tevékenysége, mindenütt lelkesedést és rokonszenvet ébresztő ekesszólása, varázsos individualitása. Az igen nem könnyített ugyan, ezzel gyöngyöset és felelmet árult volna el, a zsarnokságnak pedig természeteben fekszik, hogy akkor mutassa magát a leghatalmasabbnak, a mikor a leggyengébb; de mert a kellenél is erősebben szoritott, a szükségnel is éberebb és gyánakvőbb volt, kifaradt a meddő küzdelemben időnek előtte.

Ez az emigráció életében az első korszak, a mely az olasz háborúig, az ötvenes évek végéig terjed. Kossuth eddig Angliában lakott, onnan intézte az izgatást Ausztria és a zsarnokság ellen.

A kontinensen a talentumos és mozgékony áensek két helyen: Parisban és Drezdában laktak. Puszky az egész idő alatt Kossuth mellett Angliában lakott, Parisban a magyar ügyet Teleky László gróf, nemeskéri Kiss Miklós és Irányi Daniel, Drezdában Josika Miklós báró és Ludwig János képviseltek. — Klapka a Balkánban és Konstantinápolyban csinálta a propagandát; Komáromy György pedig szinte szakadallanul utban volt Magyarország és az emigráció és az ott jelentek meg azok a könyvek és broszúrok, a melyeket a kontinensen más helyütt a cenzúra miatt nem lehetett kinyomatni. Az emigrációnak ez az első időszaka a reménykedés és a lázas izgatás korszaka volt. A második korszakban, a mely az olasz háborúval kezdődött és tartott a kiegyezésig, a midőn az

küzdelmekkel és e Ház gazdag működésével. (Töszes.)

Elhunyt képviselőtársunk odaadó buzgalommal csüngött hazáján, fiatalkori idealjain és meggyőződéséhez képest belföldön és külföldön tollal és szóval soha nem szünetelve híven szolgálta az ügyet, melytől hazájának fölvirágzását várta. Szerény és konciliáns egyénisége vitte reá, hogy az ellenkező álláspontok iránt méltanyúlással viseltetett és más nézetűek irányában az érdem és talantum elismerését soha meg nem tagadta. Az ügy iránti buzgalom és odaadás készítette, hogy hogy midőn meggyőződésével megegyezett, megtalálta a közös alapot, melyen a hazára nézve üdvös alkotásokat létre hozhatni velt és azokat tevékenyen elő is mozdította. Mindezek ketségkivül megfogják örízni a Ház emlékezetében az ő képét.

Azt hiszem t. Ház, hogy a Ház akaratát fejezem ki, midőn ily hosszú működés, annyi lelkesedéssel megfutott pálya után — mert ő fiatalkori lelkesedésének frissességét és melegségét késő koráig megőrizte — a Ház részesíti őt abban az elismerésben, hogy emlékét jegyzőkönyvbe iktatja, érdemei elismerésül egy ravatalára teendő koszorúval tiszteli meg. (Általános, élénk helyeslés.) Egyszersmind kérem a Ház felhatalmazását arra is, hogy hogy a Ház érzelmeit az elhunyt özvegye előtt tolmácsolhassam. (Élénk helyeslés.)

A Ház az elnöki javaslat értelmében határozott, mire Olay Lajos pár szóval megköszönte az elnöknek és a Háznak azt a megbecsülést, amiben a függetlenségi és 48-as pártnak jeles tagját, mint politikai ellenfelek is részesítették.

Kossuth palatinusának halála nagy részvétet okozott a képviselőházban. Olyan régi, meggyőzőrederedett tagja volt ő a magyar parlamentnek, hogy ott nehezen fogják megszokni hiányozását. Egyike volt azoknak, a kiket pártkülönbség nélkül tisztelnek, az utolsó időben a tulsó oldalon talán még jobban, mint a saját felekezetben.

Mert a mily intranzigens volt elvei dolgában, épp oly békítő, opportunus az emberekkel való érintkezésben. Az utóbbi időben, kivált Kossuth Lajos halála óta, elvonultabb zárkózottabb, szomorubb és betegesebb volt, mint annakelőtte, mikor alig volt kérdés mely, hez hozzá ne szólt volna és alig esemény

emigráció tárgyatalanná vált és magától megszünt, kevesebb az illuzió, a reménykedés, az izgatás, de több a tett, noha az nem hozta meg a várt gyümölcsöt, Magyarország nem külföldi segítséggel, nem háboruban rázta le magáról a zsarnokságot és nem Kossuth, de Deák Ferencz vezette ki a nemzetet a hinarból, a melybe a forradalom bakásával esett. Az emigráció e második korszaka alatt itthon a zsarnok kez a szoritásban elszibadt, a nyomás tagult és a világosan látó szemnek már nem soka bírja. A Schmerling órája utolsó próbálkozása volt az abszolutizmusnak s már sokaknak volt világos, — hogy mindaz, — a mi 1849 óta történt, a brutális zsarnokság egész fölhasznált arzenálja, — meddő és haszontalan erőlködés vala. Az európai politikai nemzetközi viszonyai, meg ez a tapasztalat az emigrációt fokozott tevékenységre sarkalja. Parisban megalakul a Magyar Nemzeti Igazgatóság Kossuth elnöksége alatt, amely Magyarország fölcsabadítása tárgyában III. Napoleonnal és a szárdinai kormányval alkudozik. Franciaországban ketszázados hagyomány a magyar elégtelenséget fölhasználni Ausztria ellen. III. Napoleon amikor alkudozásba boesátkozott Kossuthal és a Magyar Nemzeti Igazgatósággal, csak a XIV. Lajos politikáját újította föl. XIV. Lajos is egy felszazadon keresztül minden magyar mozgalmat üres ígéretekkel kecsegtetett, csak hogy annál könnyebben, annál kevesebb áldozattal bírhesse meg a Habsburg-dinasztia kontinentális

melyben véleményét az újságírók ki ne kérték volna.

Kossuth halála előtt minden esztendőben ellátogatott egyszer Baracoleba vagy Turinba s ez újáról mindig szinte megfírodva fölülülve érkezett haza, Micsoda zsongás bongás volt a szélsőbal folyosóján, mikor Helfy megjött Turinból vagy a mikor híre járt, hogy a kormányzó levelet irt hozzá mely a levelet a népdal szerint nem a gyertyavilág, hanem a ragyogó csillag mellett irta.

A Kossuth gloriájából reá is sok fény sugárzott s nemcsak parlamenti bon mot volt az, hogy ő a Kossuth palatinusa, hanem párta, a közvélemény, sőt a kormánypart is való-ággal akként mérlegelte a véleményét, hogy a mögött a turini remete áll.

És a mint tudjuk, a Kossuth-név az utolsó decenniumban még mindig oly hatalmas volt, hogy kormányok buktak miatta — igaz, hogy fölülül. Kossuth halála óta Helfy alakjáról ez a nimbusz szétfoszlott, de e nélkül is nagyon kedves, tisztelt és tekintélyes alakja volt a Háznak. Kossuth palatinusából N á c z i b á c s i lett.

De ő maga nem érezte magát többé egészen otthonosan a Házban. Ruhamosan öregedett, fonnyadt. Hangja, mely azelőtt sem volt erős, már szinte sutogóvá vált, úgy, hogy mikor felszólt, csak a közvetlen szomszédai hallották meg beszédét. Aztán lassankint egészen kivonta magát a tárgyalóokból és végül el is maradt a Házból.

Betegsége, mely gyöngy fizikumát régóta rombolja, sokáig szobájába zárta és a gyöngyözötte. Noha előre látható volt a vég, a Házban mégis mindenki szívbéli megrendeléssel halotta halála híret Kossuth palatinusának, a Ház kedves Naczi bácsijának.

KÜLFÖLD.

Lueger a kiegyezési proviziumról. Lueger dr. Becs város főpolgármestere a B. Tagblatt egyik munkatársa előtt a kiegyezés. proviziumról ezeket mondotta:

A mint ma állanak az ügyek az én fölfogásom szerint egyáltalán nem valószínű, hogy a proviziumról szóló törvényjavaslat decz. 31-ig törvényerőre emelkedjék. Rendkívüli dolgoknak kellene történi, hogy az ellenkező következzék be. Végre is minden lehetséges, de ezuttal nem hiszek benne. És ha az osztrák

hatalmát. A Wesselényi konspirációtól Rákóczy Ferencz szabadságharczáig a magyar nemzet föllovalásában mindig ott a francia kéz és mindig eszerben hagyta a magyar szabadság ügyét. Kossuth ezt a történeti tanúságot folyton szemé előtt tartotta és nem ült föl a francia hitegetésnek. Pozitív garanciákat követelt s minthogy nem kapta meg, Magyarország elkerülte a háborút.

Az olasz-osztrák háboru, amihez még egyéb okok is járultak, kívánta, hogy Kossuth Angliából Olaszországba költözzék. Angliától nem lehetett semmit sem várni a magyar ügyben, személye pedig biztonságban volt már Olaszországban is a szard uralom alatt. Az olasz szabadságharcban folyt ugyan magyar vér, de az közvetlenül nem munkálta Magyarország felszabadulását. Az természetes, hogy amint veszítette az osztrák Olaszországban laba alól a talajt, mind jobban közeledett a magyar fölcsabadulás órája is.

Ez alatt történt, hogy az emigráció a külföldön meghasonlott s hogy Magyarországon megnövekedett az a párt, a mely nem akart elszakadni a dinasztától, a mely legalis fegyverekkel, törvényes teren állva, akarta kiküzdeni a nemzet szabadságát. Két körülmény játszott közre, hogy ez a párt napról-napra hatalmasabban megnövekedjék. Az olasz-francia-osztrák háboru meggyőzte a nemzetet arról, hogy a külföldi segítség üres reménykedés s hozzá még drága is, mert haszontalanul véraldozatot kíván. Ugyanekkor ugyan-

nép óhajta szerint történnének a dolgok, akkor a provizoriumról egyáltalán még szó sem volna. A nép nem akar provizoriumot, nem akar többé fél megoldást és semmi kifogása sem volna az ellen, ha decz. 31-én éjféli 12 órakor a Lajtha mellett felállítanák a vámsorompókat.

Elég volt már az eddigi tarthatatlan állapot, vegre is gyökeres és végleges megoldást akarunk.

A provizoriumra vonatkozó javaslat ellen a mi pártunk is állást fog foglalni. Ha vezetésre volnék hívatva, nem tudom mit cselekednék. Én azonban a nép képviselője vagyok és így azt kell megvalósítanom a mit a nép óhaj. De ez a provizoriumról mit sem akar hallani. Végül a z s e m h i s z e m, hogy Badenigróf többsége valami nagyon megbízható volna — a javaslatok megszavazása semmi esetre sem fog egykönnyen megtörténni.

Debreczeni séták.

Figyelmeztetés azok részére, a kiket megillet.

IV.

Színház.

Képzelmek olvasóim azt a rém henezegést amit Czegléd és Pécs városai véghezvisznek. Azt mondják, hogy szebb színházuk van, mint Debreczennek. Hát elhiszem. De hol késtünk harmincz évig az éji homályban? Debreczen színháza még ma is egyike a legszebbeknek. Nyílt tere, kert közepében Ybl terve szerint, impozáns épület. Boltok nincsenek alatta, mint Aradon; nincs elsüllyedve, mint a bécsi operaház. Kicsinyben megkapó. Színpadja ma is egyike a legnagyobbaknak, csak a nézőtér van elhibázva.

A páholyoknak olyan előnyt adtak, hogy udvari színházakban sincs párja. Minden páholyban van egy olyan (bár sötét) előszobája, mint maga a páholy, magassága és mélysége pedig olyan, hogy bátran két sor páholyt lehetett volna a helyére építeni. Hiszen látjuk, hogy azon páholy tulajdonosok, a kik nem gondoskodtak emelvényről vagy kettős párnáról, nyakig ülnek az első emeleti páholyokban, a másodemeleti pedig oly magas, hogy nagyon kevesen bérlik, mert egy színvonalban van a másodemeleti zártzékkel, melynek első és

második sora határozottan jobb a másodemeleti akarmelyik páholynál.

Szerény véleményem a következő: Nagyittassék meg a nézőtér, tekintettel arra, hogy Debreczen az utóbbi években nagy színházba járó közönséggel szaporodott.

Lökjük ki az egész páholy előszobákat s vigyük hátrább a nézőtér. Hadd szokjanak a páholy bérlők ahhoz, hogy felöltöket ruhatarba tegyék. Alacsonyítsuk meg a páholyokat. Legyen földszinti, (de az sem oly magas mint most) első emeleti és másodemeleti páholy, csak hogy ez utóbbi plafonja alig legyen feljebb, mint most az első emeleti páholy teteje. A jelenlegi másodemeleti páholy helyen legyen támlásszék vagy zártzék szintén, de csak néhány sor. Hátul pedig álló helyek létesítenek, mivel a jelenlegi diák álló helyből földszinti támlásszékeket felül pedig páholyokat kell készíteni. — A fent említett másodemeleti támlás- vagy zártzék azon része, mely nem lett kivéve, az első felvonás után elfoglalható legyen az álló közönség azon része által, mely elől áll, így az utolsóból első lesznek. — A karzatra határozottan ülőhely létesítendő, és csak annyi jegy adható ki a hány ülőhely van. Ugy látszik senki sem gondolt még egy olyan katasztrófára, a mely valamikor bekövetkezhetik, mikor 4—500 ember leány, gyermek egy-egy vasárnapi előadás alkalmával hullámzik odafenn a kakas ülőn, mikor az az egy pár vaslécz a mi karzatot tartja csak úgy hajlik a sok fáradt nehéz belesimpaszkodó kéz alatt. — És ha egyszer beüt a katasztrófa, ki lesz felelős? Aztán az a láрма, zsvivaly, káromkodás stb. semikép sem mutatja, hogy művelt Thalia templomban vagyunk.

Megjegyzem, hogy ha ezen átalakítások létre jönnek, akkor az egész, corridort, színház belsőt, színpadot, öltöző szobákat stb. légfűtéssel kell ellátni.

Ilyen esetben aztán volna értelme annak a könnyedén odavetett 49000 ft beruházásnak a színház javára.

Ilyen színházat Debreczenben, a hol a jó társulatot (éppen úgy mint tavaly) mindig pártolja a műértő közönség, talán nem is nagyon kellene a városnak subvencionálni, akadna elég vállalkozó, sőt ilyen színházzal szemben az állam adna subvencziót.

Az, hogy miként kell aztán egy színházat vezetni az nem tartozik a világlátott observator-re.

csak a nemzetközi politikai viszonyok alakulása arról győzte meg a nemzetet, hogy a forradalmi koezkatatos vállalatnál Magyarország restaurálásának biztosabb módja a passiva resistentia, a törvényes állapotok visszaállításának állhatatos és következetes követelése.

A kiegyezés megszüntette az emigrációt, a bujdosók bántódás nélkül hazatérhettek. — Rövid idő alatt haza is jöttek mindnyaján, csak azok maradtak külföldön, a kiket személyes és családi érdekek tartottak vissza. — A künmaradtak között volt Kossuth is, de más okból. Nem ismerte el a kiegyezés törvényes voltát és nem ismerte el a dinasztia jogszertu uralkodását, a mely ellen harczolt és a mely ellen két viágrészben izgatott. Száműzetésben maradtak vele egynehányan, a kiket talán nem is annyira politika, mint inkább a Kossuth személye tartott a hazán kívül. Ezek között volt kezdetben Helly is. Par év multán a Kossuth tanácsára vállalt mandátumot és jött haza.

Ettől kezdve, huszonöt évvel nagyobb idő óta, a függetlenségi pártnak, a mely a Kossuth politikai programját, nemely kihagyásokkal, a dinasztia törvényes uralkodását például elismeri, csak a két államfél viszonyban akar változtatni, valja a magaénak, volt oszlopos tagja. Hogy az emigrációban, amióta Kossuth Olaszországba költözött, a Kossuth oldalán sem játszott jelentősebb politikai szerepet. Itthon politikai sulyban bizonyára csak nyert, nem annyira a parlamentarizs működésével, bár az sem volt kicsinylendő, mint inkább azzal, hogy ő volt az állandó kapcsol Kossuth és pártja között. Kossuth Helly által vezetett pártját és Hellyhoz ezimerte a magyar nemzetnek szóló politikai leveleit. Ezért neveztek bizalmasan a Kossuth palatinusának Kossuth nagy munkáját, az Athenaum által publikált Kossuth Lajos iratait ő rendezte sajtó alá, látta el jegyzetekkel és ő korrigálta. Ez a viszony Kossuth haláláig tartott. A nagy hontalan halála óta Helly keveset szerepelt a nyilvánosság előtt. Már a Kossuth temetése alatt a háttérbe vonult, vagy a háttérbe szorították.

Talán a betegség, talán a Kossuth halála megörte agilitását. Most aztán követte mesterét és barátját a halálba. Mulása nem ért váratlanul és mégis nagyon meghat mindnyájunkat többszörös okból. Egy igen szimpatikus embert, egy lelkes és talentomos harczost veszítettünk. Elvesztettük a Kossuth utolsó barátját, aki haláláig az oldalán állott, aki birta és megérdemelte a nagy ember teljes bizalmát. Vele egy egész korszakot zártunk a sirba, a hontalan magyarok korszakát: a kik nemzetünket a reménytelenség hosszú és sivár napjaiban elesztgették. — E nagy idők herosz is immár a sirba szálltak és utánuk ment már az epigonok első sora is, Helly ezek közé tartozott, nagy időknek volt tanuja és részese.

Junius.

Szerkesztőségek.

Fogadom, (roppant eltanultam ezt a play or pay-t, Szemere Miklóstól) de azért még is fogadni mernék, hogy Debreczen város lakosainak egy ezred része nem volt vidéki hirlap szerkesztőségében. Az az ötven hatvan ember a ki ott megfordul, az megfordult már ott évek óta és fel sem tűnik neki az a bohém rendtelenség, a mi a vidéki szerkesztőségek helyiségeit jellemzi.

Faragatlan asztalok, (kivéve a Fittler J-öt, mely ugy is csak a Konecz Ákos hagyaték) négy krajczáros üveg tinttartók (a kollegiumi coetusokból adoptálva) Zoltai által leharapdált, vagy Kohányi által középegig tintába mártott krajczáros pennatokok. Elrontott nyomtatványokból összevagdalt kutya nyelvek, három lábu (valaha négy volt) székek, hiányos év folyamok saját lapjaikból, a falon félre felszegezett Jókait vagy Baross ábrázoló rossz aczélmetszet. Könyvtárról szó sincs. — Encyclopaedia, dictionarium, sőt még tisztizimtar sincs. Ugy kerülnek aztán lapjaikba a legnagyobb szerző »Leiter Jakob« fele tudósítások. Mikor kir. közjegyzőink keresztneveit Reggeli Ujságunk Lajosnak és Ferencznek hozza, melyet szóról-szóra átvesz egy napi lap, mely hirtelen kiollózza a helyi ujdonságokat más lapokból, hogy megelőzze a lapjához melékelt »Friss Ujság«-ot, hogy legalább a debreczeni híreket hozza előbb, — a budapestieket ugy sem hozhatja, nem é v é n budapesti sürgöny tudósítója. — Hanem azért szeretem én az ujságírókat, akik a nyomorult fizetésért (starving wages) óriási munkát végeznek és csakis az ügy iránti szeretetük, lelkesedésük tartja őket erőben egészségben, mert meg kell gondolni, hogy azzal a tanultsággal, szorgalommal, irástudással bizonyára jobb állást kaphatnának más helyen, de a szent cél vezeti őket, mint vezet sokakat, akik az emberiségnek csak javára akarnak működni. Y—ee.

Táviratok.

Ugron Gábor képviselő.

Budapest okt. 12. A Debr. er. táv. A nemzeti kaszinóban beszéltek ma a következő szenzációs esetet:

A nemzeti kaszinó éttermében Helly haláláról és működéséről beszéltek többen, köztük gr. Apponyi Albert, midőn belépett Ugron Gábor. A társaság, mintha összeböszélt volna, lelkes ovációban tört ki:

— Éljen Ugron Gábor, a szegvári képviselő!

Ugron mosolyogva ült le és ebédet rendelt.

— Engem ugyan éljenezhettek, nem kell nekem mandátum.

De megindult a szóár. Körülfogták, kizacczították, rábeszéltek. — A levesnél erősen tartotta magát, a peccenyénél puhult, a tésztaánál, gyümölcsnél megigértte, hogy majd gondolkozik.

Mire az ebéd végére ért, levették a lábáról s addig el nem eresztették, míg becsületszavára meg nem ígérte, hogy föllép a szegvári kerületben. — Csak azt kötötte ki, hogy jan. 1-ig, amíg az ellenzék kezei kötve vannak a kompromisszum által, be nem lép a parlamentbe, akkor aztán megkezdí akcióját.

Igy beszéltek a nemzeti kaszinóban. — Ugron különben ma este Lipcsébe utazott, hova fiát vitte az egyetemre.

Ujabb kombinációk a szatmári főispáni állásra

Bpest, okt. 12. A Debr. ered. táv. Török Zoltán Nógrádmegye alispánját szatmári főispánna nevezik ki.

Fraknoi Rómában.

Bpest okt. 12. A Debreczen ered. táv. Fraknoi Vilmos ezimzetes püspök, kiváló tudós Rómában utazott, a hol a telet tölti.

Országgyűlés.

— Saját tud. táv. —

Budapest, okt. 12.

A képviselőház mai ülésén Bánffy br. miniszterelnök benyújtotta a vamszerződés és baukszabadalom hatályának az 1898 évfolyamára leendő meghosszabbításáról szóló törvényjavaslatot.

Ezután áttértek a napirendre, azaz az árvavölgyi és szatmár-fergyarmati helyi érdekű vasutak engedélyezéséről szóló miniszteri jelentéseket és a püspökladány-füzesgyarmati vasutáról szóló törvényjavaslatot vita nélkül fogadta el a Ház.

A volt horvát képviselők megürit bizottsági tagsági helyeit betöltötték. Ezenkívül Bánffy Dezső baró miniszterelnök válaszolt Kossuth Ferencnek a keleti kérdés és a török-görög bekezdések tárgyában tett interpellációjára. Perczel Dezső belügyminiszter pedig Guillon Gyulának az Ugron János volt udvarhelyi alispán ügyében tett interpellációjára válaszolt.

Apróságok Helfy Ignác életéből.

Debreczen, okt. 12.

Lapunk egyik barátja, aki az elhunyt Helfy Ignáccal gyakrabban érintkezett és hozzá rokonsági kötelek is fűzte, a következő érdekes apróságokat közölte velünk Helfy Ignác életéből.

Nagy sovíniszta volt. „Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita” volt az elve. Nem is ment soha ki Magyarországból, csak Osztrómagba Kossuthal, vagy Kossuth látogatására.

Egyik Olaszországi útja alkalmával nőül vett egy olasz bárónőt. A bárónő aldott jó lelek, nagyon szereti a magyarokat s habár még mindig csak töri a fent jeles magyar nyelvet, ha hibásan is, de mindig magyarul beszél. Különbösen festeni is szokott és ügyes festésű, ügyes kompozíciója és kivitelű képeivel a pesti tárlaton rendszerint melto főtűnést szokott kelteni.

Telen nyáron Budapesten tartózkodott. Nyáron fehérvári urai kényelmes berendezésű villájában, ha pedig az idő hűvösebbre kezdett válni, beköltözött Kistalud-utca 19. alatt levő hazába. Lakása rendes találkozó helye volt a függetlenségi párt korifeusainak.

Egy testvére őt: Heller József nagyváradi tekintélyes kereskedő. A hű testvéri viszony egészen a legutóbbi időkig fennállott a két fiér között. Testvéri szeretetének legkiválóbb példáját az által, hogy midőn az elmúlt években egy dús gazdagabb rokona elhalálozott és vagyona egy részét, mintegy 40.000 forintot reá hagyta, ő ezt a pénzt fióvere ruházta. Családi élete boldog volt, gyermekei nem voltak.

Mint képviselő Magyarország közjogi átalakulásának ügyszólván egyedüli híve azon az alapon, a hogy azt Kossuth és Irányi akarták letesíteni. Rajongó hazafi, derék, nemes lelkű szív volt. Mindenki előtt ősmertes az a tény, hogy Kossuth Lajos ügyszólván őt ajánlkozta meg bizalmával és ez a bizalmas viszony egész a Kossuth haláláig fennmaradt magat.

Alelnöke volt a kisbirtokosok orsz. földhitelezésének, igazg. tagja a Ganz gyár első magyar közszabvány részv. társaságnak. — Számos irodalmi társaságnak volt a tagja.

A legutóbbi képviselő választás izgalmai nagyon megviseltek. Szegváron ugyanis, abban a kerületben, melyet ő legutóbb képviselt — ami hosszú képviselőkódése alatt még nem jöriént meg — jelöltet akartak ellene állítani.

Különbösen is régóta gyengélkedett és végre utólte a halál. — Magyarország méltan gyszolhatja, mert egy derék, önfeláldozó szívet, egy igaz magyar lelket s egy karakteres, nagy tudományu, igaz hazafit vesztett el benne.

TÖRVÉNYSZEK.

Egy fiatal kereskedő a vadlótak padján.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, okt. 12.

Csalárd bukás büntette miatt került a vadlótak padjára Kleinsándor volt debreczeni kereskedő és annak apósa Adler József beregszászi kereskedő. A vád alapját az képezte, hogy Kleinsándor 1894 aug. havában feleségül vevén Adler József leányát az apósától kapott 600 frton, melyről nem tudni, hogy kölcsön, hozomány vagy ajándék volt, egy kis szatócs üzletet nyitott itt Debreczenben. — De az üzlet oly rosszul ment, hogy a fiatal házaspár élni sem tudott a napi bevételekből. S minthogy a férj tudta, hogy apó-a jó módú, sőt vagyonos ember, folyton zaklatta az öreget, hogy küldjön neki pénzt, de az öreg erről hallani sem akart, mire aztán a fiatal férj két hónapi együttelés után haza küldte feleségét apóhoz. Erre meg az öreg Adler bősziült fel s azt a váltót melyet a vejétől az annak adott 600 frt fejében kapott, beperelte, veje ellen vegrehajtást vezetett, sőt annak boltját be is csukatta.

A többi hitelezők erről értesülvén, szintén neki estek a fiatal kereskedőnek perrel, vegrehajtással s minthogy Kleinsándor mas menekülést nem látott, házasságának 4 havi és üzletének 5 havi fennállása után esődöt kért maga ellen, mit a kir. tszék el is rendelt. Az alig 1200 frtra rugó tömeget a leitari kezelési s tömeggondnoki díjak és költségek teljesen felemészítették, úgy hogy a hitelezőknek egy fillér sem maradt.

A hitelezők majd mind kivétel nélkül panaszt emeltek Kleinsándor ellen, azt adván elő, hogy aposának 600 frt követelése valótlan s hogy annak biztosítása csak a többi hitelezők kijátszása s végett történt.

A végtárgyaláson, melyen dr. Vas Antal elnököl, saavazó bírákként pedig Hoffmann József és dr. Oláh Miklós szerepeltek, a vád ellen posta vevénynyel beigazolta, hogy vejenek csakugyan adta a 600 forintot. Ennek folytán dr. Nagy László kir. ügyész az Adler József ellen csalárd bukás miatt emelt vádat el is ejtette, azt csupán Kleinsándor ellen tartotta fenn, de a kir. tszék dr. Kardos Samu védő beszédének meghallgatása után Kleinsándort is felmentette a csalárd bukás vádjára s őt csupán a vétkes bukásban taláta bünyösnek s ezért a fenforgó nagyszámú enyhítő körülmények tekintetbe vételével mindössze 20 frt pénzbüntetésre ítélte, miben vádlott tisztelettel megnyugodott.

TARKA-ELET.

Téli esték.

Az ősz dere mihamar fagyra változik. A meleg napsugar mindritkább lesz s kék ég helyett kőd. Nizzai piros selyem napernyő helyén sátoros esernyő. A libegő csipkékét a pihegő nő keblekkel együtt letakarja a prem, a bunda . . .

Tél lesz és sötétség már a délutáni kávétracsosok kedves óráira . . . A kályha sarokban lusta czicza dorombol . . . A tavasz költészele, a nyár virágai hova lettek? . . . Istenem! fájdalom reájuk még gondolni is, mint lefutó csillag, bus merengésre andalít esendes éjszakán.

Unatkozni s aludni fogunk sokat, s ha erre gondolunk oly borzalmasnak, oly sivár jégmezőnek is tűnik messziről eleink a tél . . .

De mégis lám csak mosolyra derülünk; egy gondolat oly csiklandós, kellemes . . .

— A téli esték . . . A téli esték ezek, mik kárpótolnak bennünket kedves virágaink, a szabad erdei séták, nyári mulatságok helyett . . .

A színház megnyitott széles kapui mesék országát ígérgetik, bárha a tündéreknek festett az ábrázata is . . . Azután a dísznótorok, a névnapok — ezek mind oly csemegéi a hagyományos sült tiroli marónival együtt a téli estéknek, melyekre kétségei között is csak mosolyogva gondol az ember . . . És czivis uraiméknál a lakadalmak a piros arcú menyaszszonyokkal, aligha hiszem, hogy a völegénynek csak egynek is panasza volna a tél uramra, no mert azok a hosszú téli esték és éjszakák melyeknél hosszabb éjszaka már csakugyan nincsen, valóban a legkellemesebbek a fiatal új házaspároknak . . . A fekete czicza karmolva meg azt a hamis, kíváncsi kisasszonykat, ki még kérdeni fogja hogy: — aztán miért? . . .

Es hogy a téli nap hideg ridegségét vörösrre fagyott füleinkkel együtt feledjük, szívesen, örömmel is fogadunk minden hírt, mely szórakoztató téli esti mulatságokkal kecsegtet bennünket. Örömmel forgatjuk kezünkben az első béli meghívót, de örömmel majd a Csokonai kör téli esti ünnepeinek a műsorát is.

Nem csupán az örvendeztet a felolvasó estéken minket, hogy ügyes szaválásokat, csinos énekeket, szelemes felolvasásokat hallunk ott, — őh csak azok az okos tanárúcsók ne unalmaskodjanak a káposzta füről, mint olyanról annyit, sohajt erre a kis Margit nagysám, — hanem még inkább enyhül, melegedik a szívünk, mikor azt a sok friss női arcot látjuk, . . . A meleg levegő illatszerektől izgatóan terhes, kívüli havazik, hideg van s mi pedig ibolyákat élvezünk női kékszemekben s leányok, asszonyok edes mosolyát.

A Csokonai kör téli estéi remélhetőleg az idén is változatosak lesznek, hogy azoknak a bizonyos kritikus kis Margit kisasszonyoknak sem lesz okuk, alkalmuk sok ásitózásra; sőt inkább éppen gyakran meg fogják dioserni székegy fejű Benedek János tíkár, ki érdekes fiatal hölgyeket s minél több nőtlen fiatal embert fog oda ültetni a felolvasó asztalhoz . . .

Mindenzen reményeinknek előrebocsátása után pedig adjuk tudtul, hogy a Csokonai-kör első felolvasó estélyét november hó 17-én tartja, melynapon Csokonai Vitéz Mihály a Mindenható kegyelméből Csokonai borbély uram szives örömeire me. születtet.

Paulus.

Ujdonságok.

* **Egy független** aláírással a Debreczeni Hírlap tegnapi számában valami ősmereire tekintély a kegyeletből akar nekünk es az egész függetlenségi es 48 as pártnak lezárkét szolgáltatni, amelyet el nem fogadunk s a level íróját arra illetékesnek el nem ismerjük annyival kevésbé, mert pártunk intező bizottsága s annak minden egyes tagja melyen érzi a fájdalmas veszteséget, mely a magyar állami függetlenség szent ügyét b. e. id. Bácsi László ur halálával érte s annak olyan kifejezése, melyben talán az Egység és a Kétség időben való értesülés hiánya miatt maradt el. A kegyeletnek tartozunk azzal, ha a méltatlan tamadásait bővebben nem foglalkozunk.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kamaker Ferenczet a debreczeni országos tanítói arhavához segédarvaatyává nevezte ki.

* **Debreczeni fia mint albiró.** Mint a hivatalos lap közli, Ő Felsége a király Publik Ernő szegedi ítéltáblai tanácsjegyzőt a szabadkai járásbírószághoz albiróvá nevezte ki. A fiatal albiró Publik Ernő debreczeni tűzoltó h. főparancsnoknak a fia s évekket ezelőtt lapunknak is kitűnő, tehetséges és kedvelt munkatársa volt, — kinek tartalmas cikkeit mindig élvezettel olvasták olvasóink.

* **Közigazgatási bizottsági ülés,** volt tegnap a vármegyén D e g e n f e l d József gróf főispán elnöklété alatt, melyen az egyes szakelődök előterjesztették a múlt hó-ról szóló jelentéseket s bemutatkozott az új tanfelügyelő is, kinek programját a fobb jelentésekkel együtt holnap számunkban fogjuk ismertetni.

* **Tisztturak látogatásai.** A 39. gy. ezred Boszniából hazaérkezett zászlóaljának tisztikara ma d. e. tette meg a hivatalos látogatásait a katonai és polgári hatóságoknál. A diszbe kiöltözött tiszturak nemes V o g l Pál alezredessel az élükön, mindenütt élénk érdeklődést s feltűnést keltettek, amerre a hosszú berkocsi soron elrobogtak.

* **Eljegyzés.** S z u t o r Imre államvasúti távirász f. hó 30-én eljegyezte Neumann László debreczeni lakos Nagyváradról nyugalmazott kerületrendőrbiztos művelt és szép leányát Serolttát.

* **Téli felolvasó esték a Csokonai kör-ben.** Csokonai Vitéz Mihály születésének évforduló napján kezd meg teli felolvasó estélyeit a Csokonai kör. A debreczeni közönség művelődésére igen fontos és kulturális tekintetben igen jótékony hatásúnak ímert kör teli működése elé nagy reményekkel nezzünk. Ugy mint minden évben, ugy ezidén is a Debreczeni társada mi életében missiot teljesít a kör a hosszú teli esték kellemes és hasznos mulattatóvá tételével. A Csokonai-kör választmánya ma délután 4 órakor Széll Farkas kir. tablai tanácselnök elnöklété alatt a kereskedelmi akadémia épületében levő Csokonai-szobában ülést tart, amelyen első sorban intézkedik Telegdy K. László alapítványa ügyében s megalakítja a teli felolvasásokat és összejöveteleket rendező bizottságot is. Nagy érdeklődéssel nezzük a Csokonai-kör működése elé, mely különben, mint értesülünk jó sikerűnek ígérkezik, amennyiben egy sereg felolvasó és közreműködő jelentkezett már a kör tevékeny működésére dr. Benedek Jánosnál.

* **Sátoros ünnepek.** Így ősszel vannak izealita polgártársaink legnagyobb ünnepe i. Az új év, az engesztelés napja s most vannak Sátoros ünnepek a 40 évi satorbani táborozás emlékére. Sűrűen van most látogatva a Várud utcái új templom s emlékeztve a regiekre, az ösökre, buzgó ima emelkedik Istenhez az ünnepek alkalmából. Az új kántor az ahítatosokkal teljesen megtelt templomban énekelte megkapó szépséggel a h a l e l c z i m u i m a t. A hívek elismeréssel tartoznak a főkáptornak, aki csak rövid idő alatt is oly kitűnően volt képes betanítani újonnan szervezett da karát.

* **Egy kis fiu tragédiája.** Ott szedték fel az őszi esős, saros időben a kis 12 éves fiucska. Átfazva, hülvé, egy női ujjas ronggyaniban beteg. Már szóltani nem tudott, a láb, a hidegtől diderege eszméletlen fekiúdt a hatvan utcai falózer egyik kunyhójában. Mig tegnap, reggel fellelve őt, beszállították szegénykét a kórházba. S a gyenge, törékeny test a nélkülözést s hideget nem bírva el, össze őr s nyugszik — nem szenved többé. Tegnap halt meg, a test rendes hőjének előállítására szükséges táplálék hiánya okozta kimulását s a testi hő oly alacsony fokra szállott le, hogy megfagyott az éhségtől. A kórház halottas házában fekszik a kis fiucska senkitől nem ismerve, idegenül, nem éjt érte könyűt senki sem. — Nincs mellette szerető anyja, testvér, ki őt siratná s ki tudatná, ki volt szegény, ki felvilágosítást adna róla. — Személyleírása megvan a rendőrségnél, le is vétették s ma el is temették névtelenül. Ilyenkor a nyomor borzalmainak s hatását látva, felhűnik szemünk előtt a száraz, a rideg kenyér utáni harc, a küzdelem mezején száraz hullanak el küzdőknek a falat, a darabka száraz kenyéért. S a mindennapiság, a mindenfelé látott nyomortól elfáradt szívek könyötelenül siklanak a harcban elhullottak fölött, nem érnek rá szanakozni, dolgozni kell, harcolni, hogy ők is ugy ne járjanak. Humanitás, emberszeretet, könyörületes szívek, hol kétek? vagytok-e egyáltalán. Talán vagytok, talán léteztek, lehet, de még mindig nem annyian a mennyi enyhet segélyt nyújtó

kéz szükséges a sebek bekötésére, az özvegyek, az árva könnyeinek letörésére, az éhség a nyomor enyhítésére Hivásos dolgok, pazar pompa, fény az érem egyik oldala, hogy a mástik oldalon látható legyen az éhségtől s a fagyos esőtől azott s kihűlt testü kis fiu holt teleme. Ez a mai kor fobb jellemvonása és sajnos hűsége korrajz. De a kis ösmeretlen fiu már ha ott, megölte őt az őszi eső hidege, a ruhatlanság, az inség. Hány száz ily nem ösmeret nyomorgó gyermek vész el kezében rongyos iskola könyvel, rongyos ruhában s mezteláb sietve az iskolába, szemében a tudvány, tagjaiban a faradság s éhségtől összetörve, titkos hősei, mátyrjai a nyomornak, a tudvágnak. Enyhíteni a gyermekek nyomorát, snéséget magasztos cél és ezt megvalósítani oly könnyű volna, csak alakulna a sok különféle körök, klubok, egyesületek közt egy G y e r m e k b a r á t egyesület, melynek tagjai nyilvános helyeken buzgókodva gyűjtenék perselyekbe a krajczárokat a ruhátlan, és az iskolákban éhező gyermekeknek, a gyöngéd könyörületes női szívekhez szölok első sorban az inségér tél kezdete előtt alapítsák meg az egyelet magasztos Istennek tetsző cselekedetet visznek vephez midőn az éhező ajkak a fázó tagok melegítésére meleg levest osztanak ki és meleg ruhát a vállájuk el a d i d e r g ő g y e r m e k k e k fázó tagjait. S a legszebb áldás a hála virágai nyilnak majd jutalmul a nemes faradsáért, ha a felruházott és inségtől megmentett gyermekek ajkai a jótétért köszönetet fognak rebegni.

x **A legkitűnőbbnek elismert** Ferencz József keserűviznek bevasárlásánál nagyon ajánlatos hogy mindig határozottan Ferencz József keserűvizet kerjünk, nehogy más csekélyebb értékű vizet kapjunk.

Színház.

Színház bizottsági ülés.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, 1897 okt. 12.

Debreczen város színház bizottsága tegnap, hétfőn délután ülést tartott a város-ház nagytanács-termében. Az ülésen Komlóssy Arthur főjegyző, helyettes polgármester elnöklété alatt jelen voltak: Boczkó Sámuel rendőrfőkapitány, Ábrahám László tisztifőügyész, Márk Endre, Komlóssy Dezső, Nemes Kálmán, Szentkirályi Tivadar, Stahl Géza főmérnök, Zádor Lajos, Roncsik Lajos tanácsos, Riekl Géza és Szabó Kálmán jegyző.

Az ülést Komlóssy Arthur elnök, pontosan és a kitűzött időben nyitotta meg. A tagok szokásos üdvözlése után bejelentette, hogy az ülés tárgysorozatába a színház bizottsági elnöklétére és körvénye vételt fel, amelyet olvasónk lapunkból egész terjedelmében ismertet. Szabó Kálmán jegyző olvasta fel a jelentést és igazgatói kerelmét.

Komlóssy Arthur elnök indítványára ezután felolvasták a tavasszal tartott színház bizottsági ülés határozatait, hogy tiszta képet nyerjenek arról, vajjon az igazgató hűségén megfelelt-e mindama követelményeknek miket akkor a bizottság a betérjesztett új névsor szerint tárgyalás után kifejezett. A határozat szerint Komjáthy-nak a koloratur partikra, a tenor kedélyes apa, és vigjátéki komika szerepkörökre kellett újabb erőket szerződtetnie. A bizottsági ülésen konstatáltak, hogy az igazgató e követelményeknek megfelelt, b e j e l e n t é s e tehát tudomásul vették.

A bizottság tagjai közül ketten elismerték, hogy a kívánalmaknak Komjáthy megfelelt s a szóban fűgő szerepkörök érdemes betöltéséről legjobb akarattal és igyekezettel gondoskodott, viszont azonban a koloratur énekesnő szerepkörére nézve még bizonytalanság uralkodik s e részben az igazgató bejelentését csupán várakozólag vegye tudomásul a bizottság.

Márk Endre: A színházbizottság nyugodt lelkiismerettel tudomásul veheti az igazgató jelentését. Nekünk fel kell tételoznünk az igazgatóról, hogy mint a kívánit többi szerepkörben tette, itt is megfelelő erőkről gondos-

kodott. És ha nem úgy volna, meg van a segítségnek a maga helyes uija. A sajtó munkásai napról-napra lelkes ellenőrzői a színházi előadásoknak és ha szükséges, mindig itt van a színházbizottság. Javasolja, hogy egész terjedelmében vegyék tudomásul a színházigazgató jelentését.

A bizottság tagjai csatlakoztak a Márk Endre javaslatához s egész terjedelmében tudomásul vették az igazgatói jelentését.

Ezután került rá a sor Komjáthy kérelmeire. Az igazgató ugyanis a támlásszékek első négy sora helyett az első hat sort óhajtaná a l s ő r e n d ű támlásszékeknek beosztani és azokat 1 forint 20 krajczárjával árusítani.

Megvitaták ezt a kérelmet alaposan. Márk Endre, Komlóssy Arthur, Zádor Lajos, Szent-Királyi Tivadar, Nemes Kálmán, Ábrahám László és Stahl Géza szólottak a kérelemhez s a bizottság ezután egyhangulag mondta ki a határozatot, — mert helyarákra nézve teljhatalmúlag intézkedik, — hogy az igazgatói kérelmét teljesíti s megadja neki a jogot ahhoz, hogy az első hat sort elsőrendű támlásszékek oszta be s azok helyeit 1 frt. 20 krajczárjával árusítsa. Megadta pedig csupán erre szezonra, mivel a támlásszékek beosztása, a nöztér jövő évi átalakításával ugy is teljesen új rendezést igényel.

Másik kérelme volt az igazgatónak, hogy a pentekesti népeelőadások helyett bérlétszűnetben premier előadásokat tarthasson, természetesen rendes helyarákka.

Márk Endre méltányosnak tartotta az igazgatói kérelmet, mert módot kell neki nyújtani ahhoz, hogy törekvését anyagi siker is koronázza. Csak így remélhetünk fokozatos művészi haladást, csak így lehet az igazgató abban a helyzetben, hogy nagyobb igényű művészek gyakoribb szereplése elől se zarkózzék el. Másrészt módot nyújtunk a nagyközönség sorában egy igen tekintélyes, a páholybérletből kiszorult részenek ahhoz, hogy magas dívón álló esti előadások a tetszése szerinti helyekre mehessen.

A bizottság még Zádor Lajos és Komlóssy Arthur hozzászólása után javasolja a tanácsnak, hogy az igazgató méltányos kérelmét engedélyezze.

Komjáthy kerelmére megkeresi a színházbizottság a városi tanácsot, hogy a közvilágítás rendezésekor a szerződés kötésnél a színházat szintén a kedvezményes fogyasztásra jogosított városi épületek közé fel vegye.

Ezután Boczkó Sámuel főkapitányt és Roncsik Lajos tanácsost küldte ki a bizottság hogy a közjegyző közbejöttével becsüljék meg az igazgatói leltárt s vegyék át a szerződésben kikötött biztosíték fejében. Ha ez megtörténik a városház kauczió fejében beszoigáltatott t i z e z e r forintját kiutaványozzák.

Stahl Géza főmérnök terjesztette elő javaslatát. Elmönetá, hogy bár a költségvetés tárgyalása során a színház alakítási költségekre vonatkozó felszólalások nem vezettek eredményre, a közbiztonság és más körülményre tekintettel nem adhatják fel a színház átalakításának sürgős ügyét. A megoldás leg-helyesebb útját megtalálhatják, ha a betérjesztett javaslatok érdemleges tárgyalásába bekezdene, idejében minden fórummal szemben eleget tesznek kötelességüknek s így lehetővé teszik, hogy majusra az átalakítás kérdése teljesen rendezve lesz és a szükséges munkákat megkezdve a teli új szezonig az átalakítást vegre is hajthatják.

Roncsik Lajos kijelenti, hogy a színházbizottság e tárgyban régebben intézkedett. Kiküldött egy szűkebb bizottságot, a melynek tagjai rajta kívül Boczkó Sámuel r. főkapitány, Komlóssy Arthur főjegyző, Stahl Géza főmérnök, Márk Endre és Komlóssy Dezső. Ez a bizottság hivatott a javaslatok es t r e k a t v i z s g á l á s a után véleményezésre. Ezt a bizottságot, ha a felmerült körülmények meg nem gátolják benne, régebben összehívta volna. Most azonban, hogy az időt elérkezettnek látja, maga is igéri, mikép rövidesen

összevívja a szűkebb bizottságot s a javaslatok ügyében érdemleges tárgyalásukat megkezdhetik.

Ezzel a bizottsági ülés véget ért.

A vasgyáros.

Ohnet kedvelt színműve került tegnap este színre, hogy alkalmat adjon Fái Flórának a társulat új drámai szendéjének a bemutatására. Szokatlan lesz talán kifejezett nevetünk, de nem tudjuk elhallgatni, hogy szerintünk nagyon rossz szokás a színészek és színésznők részéről ha közismert s minden színpadon előadott darabban lépnek fel először. Nem kívánunk okvetlenül premiért, de mindenesetre sokkal helyesebbnek tartanók olyan darab választását, amelynek darabjai még nem mentek át a köztudatba. Cizirert mindenki ismeri, meg van róla a saját véleménye s képet alkot magától alakjáról, amely nagy valamelyik ismert színészről alakításának örök benyomása, vagy az összes látottak jellemvonásainak extratuma. Ha az utóbbi genre-be tartozó közönség előtt folyik le a debut, még jó dolga van a bemutatkozónak: de jaj neki ha az előbbieket alkotják a többséget. S hol találjuk azt a műveltebb közönséget, a mely méltó a vállalkozáshoz, hogy szembeszálljon a színész a megállapított néztekkel és fogalmakkal? Bizony legfeljebb ha végyesen találjuk! Ugy hisszük, hogy nem volt helytelen elmondanunk ezeket epen most, mikor új drámai szendék bemutatkozásáról kell oserálnunk: meg vagyunk győződve, hogy ezzel az alapfelfogással a tegnapi estének több részletét helyesen világítottuk meg s az főleg a fiatal művésznővel szemben nem volt felesleges. Ennek kell tulajdonitanunk nevezetesen azt a hidegséget, mely az első felvonásban iránta mutatkozott. Új volt, meglepő, ismeretlen volt előttünk nemcsak személyében, hanem szerepében is. A közönség azt hitte, hogy Claire masfele nem is lehet, mint a milyennek ő eddig elképzelte s Fái Flóra a mas volt, eredeti és érdekes: ez volt az oka a várakozó hidegségnek, amely még a tisztelői nyújtotta csokrokat is majdnem az orchetrumban hagyta. De annál nagyobb az érdeme, hogy ez a merész vállalkozása sikerült. — A második felvonás nagy jelenetében már ő uralkodott a közönség hangulatán s nem a régi Claire-k valamelyike s végeztével már zugott a taps, a melyt a Biény herceggel való jelenete csak növelt s Fái Flóra a tegnapi estét határozott sikerrel végezte. S méltán. — Meglátszának ugyan megmozdulatain az iskola nyugói, de tehetségeik esillogó aranya áttündökölt a feszes mozgáson, a tévedező arczjatekon s bamulatosan szép organuma első szavánál lebilincselte figyelmünket, Fái Flóra szép jövő van, gratulálhatunk magunknak, hogy az utat odafelé mináunk kezdi meg. Egünk a vagytól, hogy olyan szerepben lássuk, amely még nem ment át a köztudatba. Azok közül, a kiket tavaly nem láttunk, a legnagyobb elismerés Fenyérit illeti, ki Moulinet szerepéből kabinet alakot csinált. Tanay mint Bligny herceg minden tekintetben az ifjúság nyomat viselte magán, hosszú utat kell megmegtennie s nagy önkritikával fegyvereznie fel magát, hogy művésze valjek, bár tehetsége eltagadhatatlan s tud a színpadon mozogni. Szentes János a báró szerepében nyereségnek mutatkozott társulatunkra a kisebb komikus szerepekre s csak megrősítette, ha nem fokozta az operettelőadásokon róla alkotott jó véleményünket. A regiek közül Komjáthy Philippe érdemel említést, bár utat tőle nem láttunk, a tavalyi alak jelent meg összes erőnyeivel s hibaival. Komjáthy Athenaisa tegnap is elragadó és gyűlöletes volt egyszerre, amint lennie is kellett, Szabó Irma a Susanneja a gyermeket bajosság mintaképe volt s Vidor is jó volt Octave semmitmondó szerepében, Follinusznéról és Kiss Irénről csak dicsérettel emlékezhetünk meg Általában mint már azt Komjáthyval megszoktuk, teljesen összevágó volt az előadás, csak egyet nem hagyhatunk szó nélkül: a sugót. Nem akartuk az előadásoknak ezt a hibáját mindennap el-

mondani, de most, — hogy Budapesten is aktualissá lett a népszínházi sugólyuk oldalra helyezésével a kérdés, ajánlunk a direktor figyelmébe valsmi hangfőgő készüléket, amely megment bennünket az egyes mondások előhangjától.

Fejő.

A gárdisták. Érdekes premér lesz holnap színházunkban. A magyar irodalom újateremtői fognak bevonulni a színpadra élükön Bessenyei Györggyel a bercezel gárdistával, a kit Komjáthy direktor fog alakítani és pedig — mint értesülünk — maszkját a Szel Farkas kir. táblai tanácselnök, kiváló tudósunk, a Csokonai kör elnökének s Bessenyei György versszerinti rokonának birtokában levő egyedül hiteles eredeti arczkép után fogja készíteni. Az érdekes előadásra felhívjuk t. olvasóink figyelmét.

A színházi klakk történetéből. Louis Schneider, az ismert szellemes chroniqueur, a «Revue Biene» legújabb számban érdekes tanulmányt közöl a nálunk is ismert «klakk» eredetéről és történetéről. Párisban — írja Schneider — még mindig tapsolnak a színházban, de nem fűtyölnek ki többé senkit sem. Most a fűtyülés már csak a vidéki városokban tartja magát, inkább személyes jelleű. — De a taps tartja magát még mindég és szinte elpusztíthatatlan. A fűtyü eredetével is foglalkozott Schneider. Racine 1860-ra teszi az idejét, akkor fűtyültek először színházban és pedig Foutenelle-nek «l'Aspar» című komédiáját érte az a balsors, mivel nagyon unalmasnak tetszett az egybegyűlt közönségnek. A szerzők és színészek azonban csakhamar reájítottak arra a gondolatra, hogy fizetett egyénekkal segítsék elő a sikert. S nemsokára megkezdődik már a háboru is a fizetett tapsolók ellen.

Első nyoma ennek a «Journal des Théâtres» 1777 július 15-iki számában található hol egy bíráló panaszkodik a miatt, hogy a jogos tapsokon kívül még «bravo, bravo bravissimo» kiáltásokat lehetett hallani a színházban, melyekbe egy csomó ember tudatlan lelkesedésben tünt ki, meg olyan helyeken is, a hol ennek nem is volt értelme. Ugyanannak a különynek szeptember 15-iki számában egy Girard nevű ember kéri a kiadót nevezni ki őt műbírálnak, mert a mostani szerkesztő «nem akarja a színészeknek megmondani az igazságot.» Később kitűnik, hogy ez a Girard közönséges claqueur. A feltételei a következők: «Az igazat megvalva, nem volt nek drága. Máris becsületesen megszerzem mindazt, a mi az éltre szükséges.

1. A földszinti jegyek eladása által, melyeket első kézből veszik, s melyeket néha 6 frtért is eladok.

2. A tapsok és «bravok» által, melyeket a premierek és a színészek első föllépése alkalmával szoktam áruba bocsátani.

A köztársaság alatt a IX. év Ventöse 1-i számában a «Journal des Débats» kritikus is panaszkodik egy tárczában a fölött, hogy a «komédiások nem elégszenek meg a közönség igazságszolgáltatásával és segítettik magukat; mindig akadnak a földszinten jó barátok, kik hevesen működnek az érdekükben.» A claqueurókat ezután «római-aknak is hívják és a jó izlésű közönség nyiltan hadat izent nekik.

Schneider sok hírneves claqueur említi, kik ellen az utolsó támadást 1877-ben intézték. A «Theatre Français» eltöltötte. A «Theatre Historique» 1877 május 30-iki színlapján ez van: «La Duchesse de la Vaubalière.» A klakk teljesen megszűnt. De hiába. Az a színház ma már nem is létezik, de a klakk még mindig él. Sőt tavaly Bécsben egész útközet volt említett két tábor között. A bécsi udvari opera tagjai kijelentették, hogy inkább nem lépnek föl, semmint a fizetett tapsokról lemondásnak. Egnéhány hónapja Schöntagnak, a bécsi udvari opera klakkfőnökének a 25 éves jubileumát is megülték. Arról híres, hogy a tapsokat és bravókat mintaszerűen tudja szetszani az egyes föllépések és felvonások között úgy, hogy az avatlatlan műkö-

dését észre sem veszi. Neki műbíráló tekintélye van Bécsben s a művészek és művésznők sokszor fordulnak hozzá tanácsért, mert senki sem ismeri jobba a közönséget mint ő.

A törvényszék és általában minden jóizlésű ember a klakkot el fogja itélni úgy művészi, mint erkölcsi szempontból. Nemrég Szajnamegye törvényszéke egy klakkot mint a «hazugság és korrupció» művét jelezte s ebből származó tartozást vagy követelést a francia törvényszékek nem is itélnék meg.

Ibsen haragja. A krisztianiai társaságban sokat nevetnek most azon a dolgon, mely a norvég újságíró-egyesület tulbuzgó titkára követett el. Néhány hét előtt történt, hogy Ibsen mester a «norske förfuttare-forening» egy átiratát kapta meg, amelyben ez a tekintélyes klub udvariasan felszólította az őt költőt, hogy illetékes helyen kérje az ugynevezett Schaffer-féle alapítványból való támogatást, amelyre nézve őt a klub támogatni akarja. A Schaffer-féle alapítványok az a határozottan megjelölt célja, hogy tehetséges pályázókat irókká való további kiképeztetésükben támogasson. Természetes, hogy ilyenformán a tünar vaskos tévedése következtében került az átirat Ibsenhez. A derék ember ugyan jó szívével nem tudta elozni, hogy Ibsen Henrik ur, aki évek óta tagja az egyesületnek, egyszer se részesüljön az említett alapítvány jótéteményeiben. Az igaz, hogy a jó titkárnak illet volna tudnia azt, hogy Henrik mester már jó ideje befejezte íróvá való kiképzését és azonfeül is, mint ismert milliomos, bajoson vágyódik valami nagyon a száz koronás jutalom után. Ez a dolog humoros oldala, de Ibsen nem fogta fel ilyen humorosan. Abban a hiszemben, hogy megtréfálni akarják őt, rövid uton visszaküldötte az átiratot es egyszersmind tudára adta az elnöknek a körből való kilépését. A klub elnökege nem hitt szemeinek, amikor mindakét írás kezébe jutott. Azonnal rendkívüli ülést hívott össze, melyen bizottságot választottak, hogy a megbántott költőnöl tisztelőleg es kilépési nyilatkozatának visszavonására kérje. Miután Ibsen meggyőződött a dolgok valódi állásáról, azonnal visszavonta kilépését, de kijelentette azt is, hogy a történetek után semmi kedve sincs többé a körben megjelenni. Ezzel a nyilatkozatával meg kellett a kör tagjainak elégedniök es azóta naponként olvashatják, mint gunyolják ki őket a sajtóban, mert íróvá akarják kiképezni Ibsent. A klub jószívű titkára pedig algha akar még egyszer jótettet cselekedni.

Egy színházi rendező kellekei. Abhoz, hogy valaki színházi rendező lehessen, a művelt felfogása szerint megiehetően sok kívánatlik. Hogy tudnia kell a helyes írást, olvasást s a mi fő, a helyes kiejtés: es hangszilyozást, azt nem akarjuk külön kiemelni, ambátor a mi viszonyaink közt ez éppen nem volna fölösleges. Ismernie kell a drámairodalmat s tisztában kell lennie a színészi ábrázolás minden fogásával es technikai berendezésével. Mindezek több-kevesebb szorgalommal elsajátítható dolgok s nem szolgálnak akadályul, ha megvan hozzá az, a mi nélkül a művészetben boldogalni lehetetlen. Velezületett színpadi érzék, műizlés, továbbá fantáziája, amelylyel a drámaíró szóban elmondott meséjét képekben, csoportokban es alakokban tudja látni s ezt a látást meg is testosíteni. Ilyen emberek voltak Lessing, aki tudvalevőleg nemcsak dramaturgja, de rendezője is volt a hamburgi színháznak. Különbben vajmi nehéz meghatározni, hol végződik a dramaturg es hol kezdődik a rendező. Aminthogy Laube, a bécsi Burgszínház főrendezője egyarant volt mind-akettő. Az aspiransnak nem kell megjelnie. Ha van talentuma, könnyen kitünő rendező lehet, ha nincs, ugy is lehet. Mert nálunk nem a fentemlített kvalitásokat keresik a rendezőnél. A használhatatlan színészt megteszik ügyelőnek, s az ügyelőből lesz aztán a főrendező, a kinek kell tudni a művészek lakását, a kulisszatolatók nevét, a repertoáron levő darabok címét, a direktor kedvenc vendéglőjét; ismernie (s természetesen eltür-

nie) a művészek szeszélyeit, apró hiúságait elsajátítani más efféle művészi szempontból fontos dolgokat. Ily módon aztán pompásan összevágó, kitűnő, változatosan s életteljesen rendezett előadásokat nem lehet produkálni, de a főrendező minden színházi ember szemében kedves, szeretetreméltó és figyelmes ember. Aki érez magában illetlen kétséget s ambíciót az ilyen főrendezőre, az Magyarországon sokra vih-ti.

Sarah Bernhard plakátjai. A nagy tragika elég jól érti, hogy miképp csináltassa magának a reklámot. Most a legelső művészekkel rajzolt plakátokat, melyek a maguk nemében igazi műremek. Chismonda előadása alkalmával a Lemnier nyomdászczégnél rendelt meg négyezer darab plakátot, amelyeket a szükséglet mérvéhez képest részletenként keltett a czégek szállítania. 1895-ben és 1896-ban háromezernégy százötven darabot szállított a czég s mikor az év márczius havában sürgősen kérte Sarah Bernhard a hátralékos ötszázötven darabot, a czég nem tudott megfelelni a kívánságnak, hanem hajlandónak nyilatkozott a plakátokért kapott pénzt visszaadni, vagy pedig újabb ötszázötven darabot nyomtatni. A művész azonban nem elégedett meg ezzel, hanem peres utra vitte az ügyet s a falragaszokért fizetett négy százötvenhét frankon kívüli ezer frank kártérítést is követelt. A bíróság az előbbi összeget megítélte ugyan, de kártérítés fejében csak ötszáz frankkal marasztalta el alperes czéget. Az ítélet hivatkozik arra, hogy Sarah Bernhard a plakátok egy nagy részét nem ragasztatja fel, hanem a plakátok gyűjtésével foglalkozóknak eladja s ezáltal tekintélyes nyereségre tesz szert. Így aztán Sarah Bernhard tulajdonképpen a plakátgyűjtők pénzén csinált magának óriási reklámot.

Donizetti születésének századik évfordulója. Az idén fogják megülni Gaetano Donizetti hírneves zeneszerző születésének századik évfordulóját. A mostani generáció a »verismo« jegyében áll s kevésbé ismeri a régebbi olasz zeneszerzők fülbemászó dallamait, melyekért apánk lelkesedett. Donizetti egyike volt ezen régi isko a legkiválóbb tagjainak. Hazájában különböző dalművei az Elisire d'amore, Don Pasquale, Az ezred leánya, La favorita még most is kedvenc darabjai az operatársulatok műsorának. Gaetano Donizetti Bergamo-ban született 1797 november 29-én és ugyanabban a városban halt meg hosszú betegség után 1848 április 8-án Szülővárosa most a századik évforduló alkalmából Donizetti kiállítását fog rendezni, mely a zenekedvelők közül bizonyára sokat fog arra készíteni, hogy Bergamo-ba utazzék. A kiállítás öt csoportban be fogja mutatni Donizetti leveleit, kottáit, könyveit, szobrainak másolatát munkatársait, buralóit, hangszereit stb. A kiállítás nemzetközi léve, minden ország melynek Donizetti emlékei vannak, részt vehet benne.

A ravasz straszburgiak. Sarah Bernhard, az idő szerint művészi köruton van s föl akart lépni Straszburgban is. Evéglől szüksége volt azonban az odavaló helytartóság engedelmére s folyamodott is érte, de a következő s kissé furcsa választ kapta. — Minthogy Sarah Bernhard asszony több ízben kijelentette, hogy sohasem fog járni Németországban, a világrt sem akarnók, hogy hűtlen legyen a fogadalmához. Mindamellett szívesen megadjuk Sarah Bernhard asszonynak az engedelmet, a melyet kér tőlünk, azzal a föltétellel, hogy megelőzőleg föllép más német színpadon is, a melyet tetzésére szerint választhat. Erre a válaszra a sértett művésznő azzal a kijelentéssel felelt, hogy a föltételeket el nem fogad s lemond Straszburgról.

KÖZGAZDASÁG
Sertésvásár.

okt. 10.

Kőbányai sertéspiacz. Szerbiai: Nehéz páronként 320 kilogrammon feletti sulyban 26—55 krajczárig, közép (páronként 250—

60 kilogramm sulyban) 53—54 krajczár Könnyű (páronként 220 kilogrammig terjedő sulyban) 52—53 krajczárig.

Sertéslétszám: 1897. évi okt. 8-ik napján volt készlet 30.972 darab, 1897 okt. hónap 9-ik felhajtott 314 drb, 1897 okt. hónap 9-ik napján elszállított 924 darab 1897 okt. hónap 10-ik napjára marat készletben 30.362 drb. A hízott sertés üzle ányzata élénk.

Budapesti gabonatözsde.

okt. 10

A készruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg
Bánsági ó	76	—,00—,00	80	00,00—00,00
»	77	—,00—,00	81	00,00—00,00
»	78	—,00—,00	82	—,00—,00
Tiszavidéki ó	79	—,00—,00	—	12,80—12,35
»	76	12,40—12,70	80	—,00—,00
»	77	12,55—12,50	81	00,00—00,00
Pestvidéki ó	78	12,65—12,70	82	00,00—00,00
»	79	12,75—12,80	—	12,75—12,80
»	79	11,35—12,45	80	—,00—,00
Fehérmegyei ó	76	12,50—12,55	81	—,00—,00
»	78	12,60—12,65	82	00,00—00,00
»	79	12,70—12,75	—	—,00—,00
Bácskai ó	76	11,45—12,55	80	12,85—12,90
»	77	12,60—12,65	81	00,00—00,00
»	78	12,70—12,75	82	00,00—00,00
Észak magy	79	—,00—,00	—	—,00—,00
»	78	—,00—,00	80	—,00—,00
»	79	—,00—,00	81	—,00—,00
		Min. hekt.-ben	Ar kilogram	
Rozs elsőrendű	uj	70—72	8,35	8,45
» másodrendű	uj	—	8,30	8,35
»	uj	60—62	6,15	6,40
Árpa takarmánynak	uj	62—64	6,60	7,30
» égetni való	uj	64—66	8,—	10,00
» serfőzdei	uj	—	6,30	6,50
Zab	uj	39—41	4,95	5,50
Tengeri bánsági	uj	—	4,35	5,35
» más nemű	uj	—	12,20	13,00
Repcze bánsági	uj	—	—	—

CSARNOK.

A prágai ghetto ből.

— Kohn S. zsidó történetei. — 69

Fordította: ifj. Móríc z Pál.

Egyedül jogosított magyar fordítás

Dávid Leb Magdeburger.

— Elbeszélés az elmúlt század utolsó negyedéből. — 9.

A primator kíváncsian figyelt. Csak most látta, hogy mily mas ember áll előtte, midőn az igénytelen ügynök belső értékének tudatára ébredve, ily értelmesen beszélt fény ragyogta körül, hogy a jelentektelennek hitt férfi még sem oly mihaszna ember!

— Azt már én is szeretném megismerni, szólt Frankl a Magdeburger szavait félbeszakítva.

Magdeburger félreértette a kérdést, úgy hitte, hogy Frankl kételkedik a szavaiban.

— Nem szokásom a dicsekvés, de... már ekkor Magdeburger szívesen hallgatott volna, hanem hiúsága viszont azzal izgatta, hogyha hallgat a primator üres fecsegésnek tekintí majd a szavait, azért felindulásában folytatta inkább a beszédét: Négy hóval ezelőtt besúgták, hogy a zsidók a zsidó türelmi adó miatt csekélyebb adót vallottak be. És egy guberniumi tanácsost meg is bíztak, hogy bizottság élén lépje meg a nagyobb zsidó kereskedőket, számoljanak össze mindent s ha csakugyan kisebb vagyont vallottak be, conscribálják az összes vagyonukat az állami pénztár részére.

— Vagyis inkább confiscálják, javította ki Frankl primator.

— Confiscálják vagy conscribálják már nekem mindegy, hanem a spiczli az összesből tíz perzentet kapott volna.

— De ekkor miért nem értesített engem azonnal? kérde Frankl most már maga is izgatottan.

— Már miért? Ha valaki a gróf urnál valamit kivihet, az csak én vagyok, de megkülönböztet is megparancsolta, hogy ne szóljak senkinek. Engemet kérdezett ki, hogy egyik-másik, mint például Ön is, mint áll vagyon dolgában. Én pedig megkérdeztem, hogy miért? Mire elmondta az egész történetet s mondá, hogy ígérjem meg, miszerint nem szólok róla senkinek. No de én is bizonyítottam ám a számat: mit?! kiáltám, ilyent még a világ teremtése óta nem értünk! A zsidó a vagyona után így is 15 perzentet fizet évenként. — Megadóztatják az ezüstjét, aranyját, az értékeit, még a hitelezései után is, amiből pedig gyakorta egy árva krajczárt sem lát soha. Még azonkívül a részháza után is fizetni kell, úgy hogy némelyik vagyonának harmincz százalékat évenként adóba fizeti! Hát lelkiismeretesség ez? És kegyelmesség még komolyan hitte, hogy a zsidó vagyonát ily zsidó adó mellett helyesen fogja bementeni? Ugyan kegyelmességed is mit csinálna, ha harmincz perzent adót kellene fizetnie a vagyona után? Nem egyedül kegyelmedet értem, hanem az összes keresztényeket, hát tudja kegyelmed, mit csinálnának? Fellázadnának s megostromolnák a császári burgot! Ha pedig most hazudtam, akkor csak mondja a szemembe! És mivel mi zsidók oly kevesen vagyunk, tehát mindenáron leakarnak tapodni! Ha kegyelmedek évenként mindig husz perzentet akarnak szedni, akkor a zsidó koldus lesz s éhen pusztul el a családjával együtt, ha igazán vallotta be a vagyonát! Minden zsidó pedig még sem mehet koldulni, mert ki is adna annyi alimizsnát nekik? — Akkor még legjobb, ha egész nyíltan kimondják: A csehországi zsidóktól elvesszük egyszerre minden vagyonukat. A kegyelmes ur nem olyan nehéz fejű, gondolkozzék tehát egy kicsit s maga is befogja látni, hogy nekem van igazam, és én nálam még van nagyobb ökörr is a világon.

Folyt. köv.

Debreczeni városi színház.

Folyó szám 12.

Bérlet szám 9.

Szerdan, 1897. október 13-án itt először:

A gárdisták.

Eredeti történeti vígjáték 4 felvonásban. Irta Ujváry Béla.

SZEMÉLYEK:

Bessenyei György)gárdisták	Komjáthy J.
Báró Nalácy József		Vidor D.
Csirjék Mihály		Tanay F.
Báró Graczené, első palotahölgy		Kiss Irén.
Gróf Walteas la, huga		Halmi M.
Gróf Grein		Fenyéry M.
Toroczky Teréz		Szabó I.
Pater Bonifaczius		Szentes J.
Gárdi-ták őrmostere		Bartha I.
Harsányi		Ungváry.
Janos, csapos		Püspöky.

Történik Mária Terézia uralkodó idejében.

Holnap, csütörtökön okt. 14-én:

ifj. Fromont és idősebb Risler.

Francia színmű.

Hirdetés.

A tégláskert mellett
Sz. Nagy Károly-féle
28. cat. hold szántóföld
hozzá tartozó épületek-
kel kiadó.

Értekezhetnia „Deb-
reczeni Hirlap“ kiadó-
hivatalában, Nagy-Vá-
rad-uteza 2087. szám
alatt.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kir. bírósági végrehajtó ezen-
nel közhírré teszi, hogy a debreczeni
kir. törvényszéknek 12692/97 számú
végzése folytán Dr. Bakonyi Samu deb-
reczeni ügyvéd által képviselt ifj.
Schwarz Vilmos felülfoglaltatónak Gin-
zery Sándor és neje Dömök Vilma p.-la-
dányi lakos alperesek ellen 200 frt s
járuléká iránt elrendelt kielégítési vég-
rehajtás folytán alperesektől le illetve
felülfoglalt ingókra 2344 frt becsérték-
ben a p.-ladányi kir. járásbírósnak
3442/97 számú végzésével a további
eljárás elrendeltetvén, — annak az
alap és felülfoglaltatók követelése ere-
jég is, a mennyiben azok kielégítési
jogot nyertek volna, alperesi üzletben
p.-ladányon az árverésnek közbenjött
mellett leendő megtartására a f. évi okt.
hó 3-ik fenti szám alatt kibocsátott árve-
rés hirdetménynek hatályon kívül helyezé-
sével a folyó évi okt. hó 18 és 19-ik nap-
jára kitűzött árverési határnap helyett az
1881 évi LX. t. cz. 103 §-a alapján, mi-
után a becsérték 2000 frtot meghalad
újabb határnapul 1897 évi okt. hó 29 és
30-ik napjának d. u. 2 órája kitűztetik a
mikor a bíróság lefoglalt rőfös árúk s
egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek
készpénz fizetés mellett, szükség esetén
becsáron alól is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elár-
verezendő ingóságok vétel árából a vég-
rehajtató követelését megelőző kielégi-
téshez jogot tartanak, a mennyiben ré-
szükre a foglalás korábban eszközöl-
tett volna és a végrehajtási jkvól ki nem
tűnik, hogy elsőbbségi jelenségeiket az
árverés meghirdetéseig alulírt bír. kikül-
döttnél írában beadni vagy pedig szó-
val bejelenteni el ne mulasszák, mert
különben a vételár feleslegére fognak
utaltatni.

A törvényes határidő a hirdetmény-
nek a bíróság tábláján történt kifüggesz-
tést követő naptól számítatik.

Kelt H.-Szoboszlón, 1897. okt. 7.

Mindek Géza

kir. bír. végrehajtó.

Az 1895. évi caira s az 1896. évi
londoni egészségügyi kiállításokon díszok-
levéllel s arany éremmel kitüntetve. —
Orvosi tekintélyek által kipróbált s nagyobb
kórodákban kitűnő sikerrel használt külszer:

REUMA-SZESZ

biztos s kiváló gyors hatása a test bármi
nemű csúzos bántalmait, u. m. **köszvény,**
csúsz, renma, ischiás, asthma stb. ellen.

Hatása némely esetben meglepő, ameny-
nyiben gyakran idűltebb eseteknél is már
egyszeri bedörzsolésnél a fájdalmakat tel-
jesen megszüntette.

**Fog- és fejfájást 5 percz alatt
megszüntet.**

Egy üveg ára használati utasítással **1
korona**, — erősebb üveg **2 korona 40
fillér.**

Főraktárak Budapest: **Török József**
úr gyógyszerárában Király-uteza 12. és dr.
Egger A. úr gyógyszerárában Váci-körut
17. sz. — Ugyszintén a főváros összes s a
vidék csaknem összes gyógyszerárában,
valamint a készítő

Widder Gyula

gyógyszerész.

S. A. UJHELY, 129 szám.

**Vidéki megrendelések pontosan
teljesítetnek.**

Ugyszintén: **Rothschnek V. Emil, Tóth Béla**
trak gyógyszerárákban.

424 v. szám. 1897.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó
ezennel közhírré teszi, hogy a derecskei kir.
bírósnak 1897 évi 4607 e számú végzésével a
derecskei takarékpénztár felperes részére Áros
Sándor és társai derecskei lakos alperesek
ellen 75 frt követelés és jár. erejéig elrendelt
kielégítési végrehajtás folytán alperestől le-
foglalt 332 frtra becsült ingóságokra a derecs-
kei kir. járásbírósnak 4607/1897. C. számú vég-
zésével az árverés elrendeltetvén, annak felül-
foglaltatók követelése erejéig is, a mennyiben
azok törvényes zálogjogot nyertek volna, al-
peresek lakásán Derecskén leendő megtartására
határidőül 1897 évi okt. hó 14-ik napján d.
u. 3 órája tűztetik ki, a mikor a bíróság le-
foglalt lovak, szekerek s egyéb ingóságok a
legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett
szükség esetén becsáron alól is el fognak
adatni. Felhivatnak mindazok, kik az elárve-
zendő ingóságok vételárából a végrehajtó kö-
vetelését megelőző kielégítéshez tartanak
jogot, a mennyiben részükre foglalás korábban
eszközöltetett volna és az a végrehajtási jegy-
zőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelen-
téseiket az árverés megkezdéseig alulírt kikül-
döttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szó-
val bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a
bírósnak tábláján kifüggesztését követő naptól
számítatik.

Kelt Derecskén, 1897. szept. hó 18-ik napján.

Oláh Géza

kir. bír. végrehajtó.

I. magyar királyi szabadalmazott Osztály Sorsjáték

A magyar kir. osztály-sorsjáték
50.000 nyereményének
jegyzéke.

A legnagyobb nyeremény a játékterv
9. §. szerint

1.000,000 korona.
Egy millió

A nyeremények különleges beosztása
a következő:

Nyeremények.	Korona.
1 a	600,000
1 b	400,000
1 c	200,000
2	100,000
1	90,000
1	80,000
1	70,000
2	60,000
1	40,000
5	30,000
1	25,000
7	20,000
3	15,000
31	10,000
67	5,000
3	3,000
432	2,000
763	1,000
1238	500
90	300
31700	200
3900	170
4900	130
50	100
3900	80
2900	40
50000 nyeremény és jutalom	13.160,000 kor.

összegeben, mely 6 osztályban sorsolatik ki.

Az 1897. év február hó 27-iki törvény szer-
int a kis lutri megszűnik és ezen osztály-sorsjáték-
által pótolatik. Németországban ezen nemű sors-
játékok már 100 év óta fennállanak és az illető
orszjegyek eladattak. Nálunk Magyarországon is
emelkedik iránta az érdeklődés, mert a sorsjegyek
legnagyobb része biztos kezekben van. Nemsokára
ilyenek csak ráfizetéssel lesznek kaphatók. Azért
ajánljuk, hogy a vétellel ne késünk.

A magyar osztály-sorsjáték áll:

100.000 és **50.000**
eredeti sorsjegyből és pénznyereményből.

A nyerési esélyek oly előnyösek, hogy az
eddig kis lutri, vagy egy igérvény vétele ezzel
nem is hasonlítható össze. Ily előnyös esélyekkel
szemben mindenki nyujtsa kezét a szerencsének
viszonyaihoz képest.

Az összes 50.000 nyeremény a mellette álló
nyeremény jegyzékéből látható: ezen nyeremények
6 részben lesznek kisorsolva és a nyerő sorsjegy
készpénzben kifizetetik.

A sorsjegyek ára az első húzáshoz:

6 frt egy egész eredeti sorsjegy
3 „ egy fél „
1.50 „ egy negyed „
0.75 „ egy nyolcad „

A húzások a fővárosi vígadó épületében
nyilvánosan történnek a m. kir. kormány fel-
ügyelete alatt és egy kir. közjegyző előt. A hu-
zásnál mindenki jelen lehet.

Mi üzlethelyiségünkben elárusítjuk, vagy után-
vétellel vagy az összeg postautalványnyal beküldése
ellenében ajánlott levélben elküldjük az eredeti sorsje-
gyeket. Minden egyes vevő nevével azonnal feljegye-
zzük és vevőink minden egyes húzás után megkap-
ják a kimerítő sorsolási jegyzéket.

Rendelvényeket f. é. október hó 23-ig
fogadunk el.

Török A. és Társa

a magy. királyi szabad. osztály-sorsjáték fő-lárusítói.
BUDAPEST, Váci-körut 4. P. szám.

Reklamált Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szamben.